

Süvamuusikastiilide kohta ankeedis küsimusi ei esitatud, sest nende tundmine eeldab põhjalikumat muusikaharidust.

Muusika noorte elus

M a a r j a H a a m e r

Tallinna Saksa Gümnaasiumi muusikaõpetaja

Noored armastavad vabal ajal kuulata "arusaadavat" ja "meeldejäävat" muusikat, muusika kui kunst huvitab väheseid. Kas see on nende vanuses paratamatu?

"Trance on nõme, klassikaline muusika igav." Sellised äärmuslikud seisukohad on noortele iseloomulikud. Tegelikult avaldub neis hinnanguis enamasti soov end kuidagi identifitseerida. Püüdsin selgitada, kui olulist rolli etendab muusika noorte elus, eelkõige koolivälises tegevuses, ja missugust muusikat noored eriti väärtustavad ja kuulavad, millega end identifitseerivad?

Ankeedi koostas ise. Küsitluse viisin läbi 2005. aasta märtsis-aprillis Tallinna Saksa Gümnaasiumi üheksandates ja kümnendates klassides, seega õpilastega vanuses 15–17 aastat. Selles koolis on keelekallakuga klassid, kuhu valitakse õpilasi üle kogu linna. Nii iseloomustavad saadud andmed selle kooli piirkonnast laiemat ringkonda Tallinnas.

Tulemuste analüüsimisel jaotasin vastanud kaheks. Esimesse rühma kuulusid õpilased, kes omandasid või olid omandanud muusikalist lisaharidust väljaspool kooli (29% vastanutest), ning

teise rühma õpilased, kes kooliväliselt muusikat ei õppinud (71% vastanutest).

Küsitlus näitas, et muusika vastu tunneb huvi absoluutselt iga noor. Esikohta õpilaste igapäevaste tegevuste pingereas jagavadki omavahel televiisori vaatamine ja muusika kuulamine. Igati aktiivsemad tegutsejad on aga esimese rühma (s.t muusikaõpingutega tegelevad) noored. Nad on rohkem huvitatud eri kultuurivaldkondadest (teater, kino, kontserdid) ning edestavad teist rühma napilt isegi spordiga tegelemises. Teise rühma noored on seevastu aktiivsemad pidudel, kaubanduskeskustes, kohvikutes ja mis tahes söögikohtades käijad. Nad veedavad rohkem aega televiisori ees ning rahuldavad oma sotsiaalseid vajadusi ja kultuurihuvi kindla eesmärgistusega.

Muusikatundlikkus

Uuringust selgus, et avalikes asutustes kõlava muusika suhtes on muusikalise lisaharidusega õpilased tundlikumad.

Neil on raskem leppida kõikjalt pealtnungiva massikultuuriga ja seda taluda. Enamikul selle rühma õpilastest on selgelt olemas lemmikmuusikastiil, kuid oma eelistusi ei kriipsutata liialt alla.

Teise rühma noored on oma lemmikute osas resoluutsemad, kuid huvipakuva muusika päritolule ja sellega seotud taustateadmistele ei pööra erilist tähelepanu.

Esituse kvaliteet

Ootamatu tulemuse andsid vastused muusika esitusega seotud küsimustele. Nimelt pidasid teise rühma noored muusika esituse taset kõige tähtsamaks aspektiks üldse muusika juures (87% vastanutest). Samas väitsid esimese rühma noored, et muusika esituse tase on nende jaoks kõige vähem tähtis (45%). Loogilisem oleks ju eeldada, et just muusikaliselt haritumad noored on esituse suhtes nõudlikumad. Üks põhjusi, et nii pole, võib olla ehk see, et selles vanuses õpilased ei hindagi muusikat kui

kunsti, vaid lähtuvad eelkõige enda emotsioonidest. Paar tsitaati õpilastelt.

Ei ole olemas ilusat muusikat. Muusikat iseloomustavad tujud.

Inetut muusikat teevad inimesed, kes ei tea, mida nad teevad, ning nad pole hingega asja juures ega oska oma teosesse süveneda.

Ilmselt ei oska paljud noored veel "muusikasse süveneda" ja seavad omaenda emotsioonid kõige kõrgemale pje-destaalile ning näevad kogu ümbritsevat maailma minakeskselt. Taoline maailmakäsitlus ongi noortele vist väga omane, seda kinnitavad ka arengupsühholoogia teooriad.

Eduard Hanslick on öelnud: "Keskmine muusikaarmastaja reageerib üksnes muusika meelelisele kvaliteedile ja emotsionaalsetele impulssidele (1, lk 16). "Muusika juures eelistavad noored neid aspekte, mis on emotsionaalsete impulsside aluseks: viis, kõla, rütm."

Kuulamise eesmärk

Mõlema rühma noortele on muusika eelkõige meeleolu looja, sellest lähtudes põhjendatakse ka oma esteetilisi valikuid. Enamasti seostatakse muusikaga positiivseid emotsioone ning tihti pruugitakse muusikat ka kui rahustit.

Enamik noori kuulab muusikat kindla eesmärgita. Otseselt ja ainult muusika kuulamisele pühendab ennast väiksem osa noortest, peamiselt esimese rühma õpilased, kes tegelevad muusikaga ka kooliväliselt.

Eelistatud stiilid

Süvamuusikastiilide kohta ma ankeedis küsimusi ei esitanud, sest nende tundmine eeldab põhjalikumat muusikaharidust. Levimuusikas oli noorte hulgas aga populaarne *rock*-, filmi- ja popmuusika. N-ö viimane mood muusikas on *drum'n'bass*, mis osutuski populaarsuselt järgmiseks muusikastiiliksi.

Muusikastiilide eelistustelt olid esimese ja teine rühm sarnased, esines vaid mõni üksik erand. Näiteks esimese rühma muusikastiilide esireas oli muuhulgas ka *jazz*-muusika, mis aga ei kajastunud teise rühma eelistustes. Teine rühm hindas kõrgelt *trance*- ja räppmuusikat, esimeselt rühmalt said need aga rohkelt hävitavaid hinnanguid. Süvamuusika kuulamine jõudis esikümnesse üksnes esimese rühma õpilastel.

Muusika juures eelistavad noored neid aspekte, mis on emotsionaalsete impulsside aluseks: viis, kõla, rütm.

Viis ja sõnad

Mõlema rühma noored peavad tähtsaks, et laulusõnad oleksid arusaadavad. Oluliseks peetakse teksti mõtestatust ja sõnumit. Väga kõrgelt hinnatakse vokaalmuusikat. Selles kontekstis tekib küsimus, kas helilist külge üldse tähele pannakse või taandub kõik verbaalsele tasandile. Siiski – sõnumi kõrval tõsteti esile ka meloodia ilu tähtsust. Kuid seegi käib muusika "arusaadavuse" ja "meeldejäävuse" alla, mis ei eelda süvenenud ja eesmärgipärast kuulamist. Ülimalt tähtsaks peetakse rütmi. Enamik kummagi rühma õpilastest pooldabki väga rütmikat muusikat.

Minu uuring näitas, et noorte muusikahuvi varieerub vastavalt nende meeleolule, süvenemist näeb harva, muusikat kui kunsti veel eriti ei tajuta.

Samas on muusika noorte elus teiste tegevuste hulgas esikohal ning ilmselgelt tugevalt seotud paljude sotsiaalsete, psüühiliste ning ka füsioloogiliste aspektidega. Missugused need seosed täpsemini on ja kuidas nad noorte elutervikut määravad, vajab edasist põhjalikumat uurimist.

Kirjandus

1. Cook, N. Muusika. Kujutus. Kultuur. Tallinn, Scripta Musicalia, 2005.